

HUMMELSTA FÖRSKOLA, ENKÖPINGS KOMMUN

PROGRAMHANDLING



Alla fotografier i programhandlingen är tagna av Maja Pålsson om inte annat anges.

2019-11-29

Sweco Architects AB

Ebba Johansson & Maja Pålsson

1. Platsens förutsättningar
2. Placering av förskolebyggnad & Gårdsindelning
3. Funktionskrav
4. Gestaltning förskolegård
5. Illustrationsplan

1. Platsens förutsättningar

Planeringsförutsättningar

Planering för utbyggnad av Hummelsta sker söderöver på åkern intill förskolan. Det finns en detaljplan som beviljar ny villabebyggelse men i dagsläget finns det inga planer på sådan byggnation. Förskolan ritas med en angöringsgata in till tomten. Om det blir nybyggnation söder om förskolan kan den nya lokalgatan kopplas på med en korsning.

Platsbesök

Ett platsbesök har genomförts den 26 september 2019. Se fotografier och noteringar på nästa sida.

Angöring

Angöring sker från Svinnegarnsvägen. Angöringsgatan kan komma att nyttjas som lokalgata för framtida bebyggelse. Anslutning med gång- och cykelväg sker norrifrån Gamla vägen mellan villabebyggelse.

Geoteknik

Det är glacial lera på platsen enligt SGU jordartskarta. På grund av lerans mäktighet krävs pålning enligt FÖP Hummelsta. En geoteknisk undersökning ska göras.

Terräng

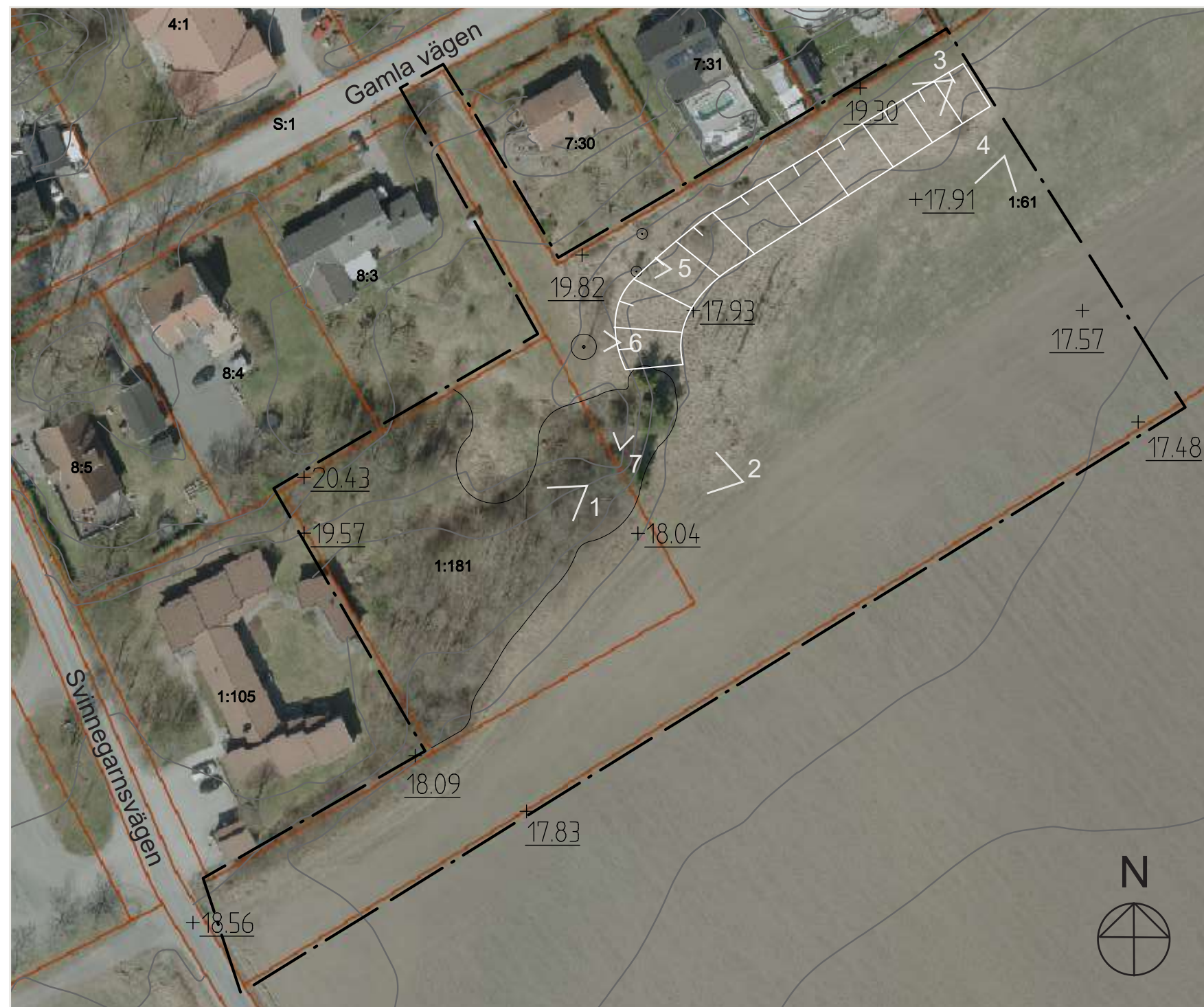
Tänkt fastighet lutar från husraden ut mot åkern, från ca +19.8 till +17.5 vid åkerkanten. Lägsta punkt på tomten blir i östra hörnet. Tomten är flack ut mot åkern. Tvärs över tomten går en vall där den största höjdskillnaden syns.

Dagvatten

Avrinning sker ut mot åkern. Dagvattenutredning tas fram i samband med projekteringen av förskolan. Målet är att dagvattnet fördröjs inom tomten.

Ledningar

Ledningar finns närmast i Gamla vägen och Svinnegarnsvägen. Det finns inga kända ledningar på fastigheten.



Ortofoto över tänkt detaljplaneområde för Humelstas nya förskola med höjdkurvor, några befintliga höjder och fastighetsgränser.



Foto 1. Det större skogspartiet består av blandade lövträd med både pelarkaraktär och flerskiktade partier med flerstammiga träd och buskar.



Foto 4. En stor del av tomten är mycket flack och delar av den brukas i dagsläget.



Foto 5.



Foto 2. Västra delen av tomten har högre vegetation med ett bryn i söderläge mot den nya lokalgatan.



Foto 3. Flera av villatomterna har klippt gräsmattan ovanför slänten ned till åkern. Här finns enstaka buskar och träd samt högar med trädgårdsavfall.

På platsen finns flera naturliga element som kan bli en tillgång på förskolegården. Stenar i slänt, en krokig tall med en liten sittplats passande ett barn, ett äppelträd med goda äpplen och en fullvuxen björk.



Foto 6.



Foto 7.

2. Placering förskolebyggnad & Gårdsindelning

Förskolebyggnad

Förskolebyggnaden ska helst ligga i nordsydlig riktning för att få lagom dagsljus in i byggnaden för båda sidornas avdelningar. Byggnaden kan vridas något motsols åt väster. I förslaget ligger den några grader vriden åt väster.

Byggnaden följer genom sin placering slänten på tomten på ett bra sätt. Varuintaget ligger åt väster vilket innebär att gatan till förskolan inte behöver gå över hela tomten och ytan kan användas till gård istället.

Byggnaden placeras på den flacka åkermarken där det går att få tillgängliga entréer runt om byggnaden utan att behöva schakta alltför mycket. Slänten och den befintliga vegetationen kan därför bevaras och utnyttjas till lek. Därigenom kan en hel del plantering och masshantering sparas in.

Parkering och Hämta/Lämna

Angöring sker från en ny angöringsgata från Svinnegarnsvägen. Anslutning med gång- och cykelväg finns norrifrån Gamla vägen mellan villorna.

På förskolan ska det finnas 22 parkeringsplatser med hämta-lämna och 8 parkeringsplatser för personal. Vid förskolans entréer ska det även finnas cykelparkering, några platser för barnvagnar och ett förråd för utflyktscyklar.

I förslaget anordnas parkering sydväst på tomten och vändplan för transporter till förskolan intill varuintag och miljöhus. Ytorna delas av med staket. Gångväg anordnas till förskolans västra sida. De som ska till avdelningarna på motstående sida får gå runt huset inne på gården.

Parkering och varuintag sker så nära Svinnegarnsvägen som möjligt för att utnyttja tomten så mycket det går samt att bygga så kort väg som möjligt till förskolan.

Gårdens uppdelning

Gården delas in i fem olika gårdar. Intill matsalen på östra sidan blir mat- och odlingsplats, "Sinnesgården". Norr om huset utanför Ateljén blir "Kreativa gården". På respektive östra och västra sidan om huset har avdelningarna "Utforskargårdar". I väster på tomten, där det mesta av den befintliga vegetationen bevaras, finns den "Motoriska gården".

Genom placeringen av förskolebyggnaden kan både Sinnesgården och Kreativa gården få utsikt ut över åkern. Båda Utforskargårdarna får en plan del närmast huset för mer anordnad lek medan den oprogrammerade, vidlyftiga och upptäckande leken får bra förutsättningar i den befintliga slänten och vegetationen. Motoriska gården utnyttjar den befintliga terrängen och vegetationen på tomten.

Gårdens gräns dras 5 m söder om fastigheterna Tillinge-Hummelsta 7:30, 7:31 och 7:32. Södra delen av Utforskargården östra har staketet indraget 2 m från fastighetsgräns som skydd mot åkermarken.



Konceptplan för placering förskolebyggnad, angöring och gårdar.

3. Funktionskrav*

FUNKTIONSKRAV	LÖSNING
Angöring / Parkering	
Genomtänkt logistik kring hämtning/lämning.	Parkering anordnas snedställd med enkelriktad trafik för att göra det enkelt att parkera och med korta backrörelser. Gångväg finns avskild från körbanan fram till förskolan.
Väl fungerande gång- och cykelvägar till och från förskolan.	Gångväg och gång- och cykelväg anläggs från Gamla vägen samt Svinnegarnsvägen fram till förskolan.
Angöring/parkering ska avgränsas från entréer och utelek.	Parkering och angöring avgränsas från förskolan och dess gård med staket.
Angöring för varutransporter ska om möjligt, avskiljas från övrig angöring.	Vändplan för varutransporter och sopbil anordnas separat från parkeringen och avgränsas med staket och häck mot gångvägen.
Väderskydd för barnvagnar där de kan låsas fast. Tex vid cykelställen.	Väderskydd för barnvagnar anordnas vid entréplatsen.
Trygghet / Säkerhet	
Säkerhetskrav: Material, byggda delar och utrustning på gården ska uppfylla SS-EN 1176-1177.	Utrustning och utformning av gården är anpassad för att kunna uppfylla SS-EN 1176-1177 i vidare projektering.
Överblick: Personalen ska kunna ha god uppsikt över de utrymmen och platser där barn befinner sig för att kunna upptäcka trakasserier och kränkande behandling.	Gården är gestaltad för att personalen ska kunna ha uppsikt över stora delar av gården samtidigt. Vegetationen som är föreslagen kan anpassas i höjd och karaktär för att hitta en avvägning mellan personalens uppsikt och barnens behov av avskildhet och upptäckarlust.
Belysning , både lite lägre belysning och att det går att lysa upp hela gården.	Belysning utreds under projektering av förskolegården.
Staket: Gården ska vara omgärdad av ett staket eller stängsel med grindar som är svåröppnade för barn. De ska ha stag på utsidan, grinden skall ha lås och kedja. Staket mellan gårdarna kan vara av den lägre typen.	Staket avgränsar mellan gårdarna och runt förskolan mot omgivande tomter, parkering och angöring.
Tillgänglighet: Ytorna runt huset bör vara anpassade så att barn i rullstol eller med andra funktionshinder kan ta sig runt självständigt. Kanter bör undvikas eftersom de kan innebära hinder för rullstolsburna och snubbelrisk för synskadade. En av varje plats för lek och pedagogisk mötesplats är anpassad så att barn i rullstol kan vara delaktiga. Det finns samlingsplatser på gården där man lätt kan komma till som rullstolsburen. Gården är väl genomtänkt för att ge utmaningar till alla oavsett funktionshinder.	Huset är placerat för att möjliggöra god tillgänglighet till byggnaden och gångstråken runt om. Frågan behöver arbetas vidare med i fortsatt projektering av gården.
Material och Utrustning	
Växter ska vara både tåliga, giffria och allergivänliga.	Växtval sker i senare skede i projektet.
Växtlighet med årstidsväxlingar.	Växtval sker i senare skede i projektet.
Klätterträd	På tomten finns befintliga träd som har goda möjligheter att fungera som klätterträd.
Materialvalet utomhus ska vara giffria och i största möjliga mån bestå av naturmaterial och endast till viss del fabrikstillverkade lekredskap.	Gården är gestaltad för att ha möjlighet att använda trämaterial i utrustning och andra markanordningar.
Material, färg och form ska sträva efter att skapa en lugn miljö.	Gården är gestaltad för att eftersträva en lugn miljö med rumsuppdelning och möjlighet till flera olika platser för barngrupper att vistas på. Material och färg utreds i senare projekteringsskede.

*Funktionskravlista utifrån “*Ramprogram för Enköpings kommuns förskolor.*” och “*Ramprogram Utomhusmiljö för Enköpings kommuns förskolor.*” Listan är sammanställd av Sweco.

Vattenutkastare och eluttag bör finnas vi ateljén, vid ingången, vid ev scen	Vattenutkastare placeras i senare projekteringsskede.
Odlingslådor, det är något varje förskola får ta ställning till själv, detta då park inte förvaltar och vattnar dessa under sommaren.	Plats för odling, fruktträd och bärbuskar är föreslagna. Verksamhetens önskemål om odling är ännu inte mottagna.
Grillplats med låsbart grillgaller.	Grillplats föreslås på motoriska- och utforskargårdarna.
Vindskydd och tak för diverse utomhusaktiviteter.	Tak finns på huset intill flera av entréplatserna. Dessa föreslås utvidgas för sovplatser. Ett vindskydd på vardera utforskargården föreslås som extra sovplatser ute, grillplats och uteklassrum. Tak föreslås över matplatsen ute.
Rikligt med inredda förråd för förvaring av utematerial. Gärna ett för varje gård.	Ett förråd för varje gård utom sinnesgården är med i gestaltungsförslaget.
Gårdsmiljön	
Ytan på gården bör vara ca 30kvm/barn.	Ytan på gården är tillräcklig för att uppnå kravet.
Solstrålning: Om vi inte kan få det naturliga solskyddet från träd tex så måste vi ha solsegel, pergolas eller liknande. Detta över de delar av gården där man sitter mer stilla, tex sandlådan. Barnen ska kunna välja mellan sol och skugga hela dagen.	Gården är utformad för att det ska bli en variation av solinstrålning och lövskugga på sikt. Solsegel kompletterar detta över sandlådorna. Vindskydd erbjuder sittplatser i skugga på utforskargårdarna.
Största andelen (minst hälften) av gården har varierad topografi och varierad vegetation som bidrar till stor biologisk mångfald och som ger plats till varierad lek för barnen.	Befintlig terräng och vegetation bevaras för att få varierad lek. Mer än hälften av gården har varierad topografi och varierad vegetation.
Platserna för lek är väl integrerade i naturmiljön , de allra flesta har skapats i samklang med landskapet. Exempelvis finns det platser att klättra, utan att det är traditionella klätterställningar.	Gården är gestaltad för att utnyttja befintlig slänt och vegetation för klätterlek, kana-lek och olika slag samt att den vidlyftiga leken ska kunna få fart upp och nedför slänten.
Traditionell inomhusverksamhet kan enkelt flytta utomhus, eftersom det finns arbetsbord och sittplatser med bra förvaringslösningar.	Platser för att sitta och arbeta, förråd och uteklassrum är inarbetade i gestaltningen. Frågan utreds vidare efter verksamhetens synpunkter.
Rum	
Utforskargården , en gård för experimenterande med ex. vattenlek och sandlek med tillhörande material. Den skall passa för alla åldrar, ligga närmast huset och därför mest vara anpassad för de yngre barnen.	Två utforskargårdar är ritade med lite olika innehåll. Se vidare under avsnitt 4. Gestaltning förskolegård.
Sinnesgården är där vi vill ha lite lugn och ro, med matplats, och ev odlingsplats.	Sinnesgården är avskärmad från Utforskargården med häck och fortsätter med en trädgårdsdel med odling, fruktträd och bärbuskar. Se vidare under avsnitt 4. Gestaltning förskolegård.
Kreativa gården , lämpligast en fortsättning på ateljén utomhus. En gård för finmotoriska aktiviteter med tex. snickarverkstad och kreativ verkstad.	Den kreativa gården är en plan yta med trapp i slänten som ett uteklassrum, scen för uppträdanden, ramar att fästa kreaturer i, arbetsbord och bord för barnen att arbeta vid. Se vidare under avsnitt 4. Gestaltning förskolegård.
Motoriska gården som ska vara så naturlig som möjligt för rörelse och samlingar. Kan innehålla tex. scen, grillplats, klätterställning.	Den motoriska gården utnyttjar befintlig vegetation och terräng. En tillgänglig väg anläggs samt grillplats och en samlingsplats i gläntan anordnas. Se vidare under avsnitt 4. Gestaltning förskolegård.
Sovmiljö utomhus under tak. Kravställning: Lätt för personal, inga tunga lyft. Barnen ska kunna gå direkt och lägga sig utan att ta på skor. När barnen vaknar igen ska det vara lätt att gå därifrån utan att störa de barn som sover.	Sovplatser är med i gestaltning på gårdarna. Se vidare under avsnitt 4. Gestaltning förskolegård.

4. Gestaltning förskolegård

Utforskargården västra

Utforskargården är hämta/lämna gård samt hemmagården för vissa avdelningar. Här ska det finnas en tryggare del för småbarn, med lugnare lekar såväl som en zon för vidlyftig lek längre bort från huset.

Gården anläggs på både flack mark och i slänten upp mot villabebyggelsen. Befintlig vegetation bevaras och kompletteras i norr och närmast huset. Slänten utnyttjas för vidlyftig lek för både pulkaåkning, rulla i gräs, klätterlek och rutschlek.

I västra delen finns befintlig vegetation med buskage, granar och tallar. Här finns stenar i slänten som kan bidra både för klätterlek och en miljö att utforska på gården. Östra delen av slänten planteras för att ge möjlighet att upptäcka stigar och rum i barnens skala. Rutsch- och klätterlek integreras i slänten.

Närmast huset finns sovplatser, arbetsbord, lekhus, sandlek. Det finns även en större flack gräsyta som kan användas för större samlingar.

Närmast entrén vid parkeringen anordnas balans- och klätterlek på stock och stubbar. Här finns också en motorikbana.

Funktioner

- Sandlek
- Experimentbord
- Förråd
- Släntrutsch
- Klätterlek i slänt
- Balanslek
- Motorikbana
- Befintlig vegetation bevaras
- Komplettering med dungar av vegetation
- Sovplats
- Samlingsplats på gräsytan
- Vindskydd



Klätterlek i slänt.



Befintlig slänt utnyttjas för rutschlek.



Stockar och stenar kan användas för balans och klätterlek på gården.

Utforskargården östra

Utforskargården är hemmagården för vissa avdelningar. Här ska det finnas en tryggare del för småbarn med lugnare lekar, såväl som en zon för vidlyftig lek längre bort från huset.

Invid huset anordnas sand och vattenlek med plats för en rännal och bassäng som kan fyllas på när man vill ha vattenlek på gården. Sovplatser finns här under tak som man ser från verksamhetens lokaler.

Gårdens mer vidlyftiga delar finns dels i den befintliga slänten invid kreativa gården samt utanför sinnesgården där en mer öppen yta med låga kullar uppmuntrar till rörelse. I kanten planteras i ett ytterområde längst bort från huset där barnen kan utforska olika rum i vegetationen, tunnel och rollek.

Träd och vegetation behöver planteras och det görs i dungar för att möjliggöra utsikt ut över åkern och uppsikt för pedagogerna. Det skapar samtidigt växelvis rum av vegetation samt variation mellan sol och skugga.

Funktioner

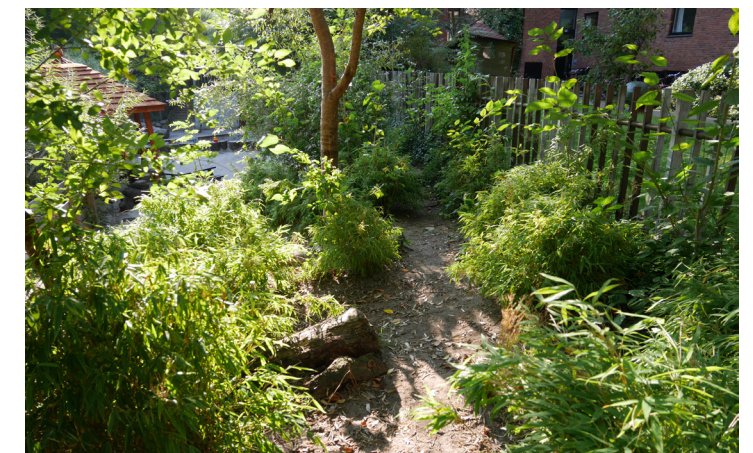
- Sandlek
- Vattenlek
- Vattenutkastare
- Experimentbord
- Förråd
- Lägre kullar
- Dungar med vegetation
- Sovplats
- Tunnel
- Rollek
- Vindskydd



Nedsänkt yta med brunn som kan täppas igen tillfälligt när man vill ha en bassäng på gården.



Rännal med broar över kan bli en del av vattenleken.



Vegetation av varierad höjd och struktur för att skapa en variation i rum och mellan sol och skugga.

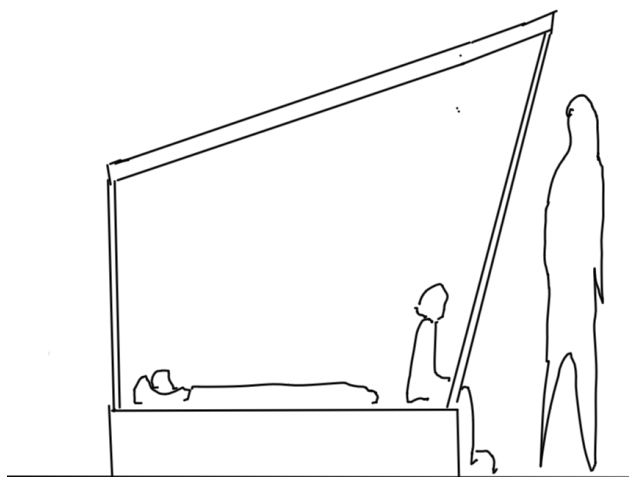
Sovplatser utomhus

Förskolan behöver ca 70 sovplatser. Verksamheten är öppen för nya idéer vad gäller att sova ute.

I detta förslaget har sovplatserna fördelats på båda utforskargårdarna för att inte en gård helt ska domineras av sovplatserna. Till varje sida av huset föreslås 20 platser under förskolans skärmtak på en upphöjd brits. Där har barnen nära till groventrén där de kan ha sina sovsaker. Ifall det finns behov av fler platser nära huset kan det byggas till ca 6 platser utanför trappan på varje sida om byggnaden.

Som komplement föreslås ett vindskydd på vardera sida om huset som kan rymma 16 sovande barn. Dessa ligger så att barnen behöver gå med skor till sovplatsen men är tänkta att vara i en låg höjd så att barnen kan lägga sig själva. Vindskydden är placerade för att skydda från sydvästliga vindar. Vindskydden är tänkta att utformas som en bra sittplats för barn när man inte sover och då kan en barngrupp samlas runt grillplatsen med takskydd även för undervisning eller lek.

Totalt blir det 72 möjliga sovplatser med möjlighet att bygga till 12 st.



Vindskydd som ger både bra möjligheter att sova och sitta i grupp kan vara en möjlig lösning för att skapa sovplatser utomhus.

Sinnesgården

Sinnesgården ligger i anslutning till matsalen och ger möjlighet för eleverna att sitta och äta ute. Här finns även möjlighet till odling om verksamheten så önskar. Matplatsen anläggs i huvudsak med trätrall för att göra ytan jämn för bord och stolar samt göra det enkelt att gå in och ut. En del av matplatsen anordnas under tak. Gården avskärmas med häck mot resten av gården. Viktigt att beakta är utsikten från matplatsen ut över åkern vilket påverkar gestaltningen av utforskargården östra och höjden på häcken.

Odlingsytan fortsätter söderut från matplatsen och söder om huset. Detta blir en egen del av gården som skulle kunna avdelas så att personalen kan styra när eleverna är där.

Funktioner

- Stolar och bord
- Tak över matplatser
- Odling i pallkragar
- Fruktträd och bärbuskar
- Avskärmning mot resten av gården
- Vattenutkastare



Odling anordnas invid matplatsen på Sinnesgården.

Kreativa gården

Kreativa gården ligger i anslutning till ateljén och här kan det kreativa arbetet fortsätta utomhus. Här finns bord och stolar för att eleverna ska kunna sitta och arbeta tillsammans och arbetsbord. Tanken är att möblerna ska kunna vara flyttbara för att utrymmet ska kunna anpassas efter behov. Delar av slänten tas upp i form av en trappa med hörn som bildar ett uteklassrum. Trappstegen är anpassade för ett barns sitthöjd. Viktigt att beakta är utsikten från den kreativa gården ut över åkern vilket påverkar gestaltningen av utforskargården östra. Kreativa gården avgränsas med staket mot Utforskargården östra.

Funktioner

- Arbetsbord
- Snickeribord
- Förråd
- Uteklassrum i trapp
- Vattenutkastare
- Ramar för kreationer
- Scen



På den kreativa gården finns sittplatser i trapp mot slänten som ett uteklassrum, blandat med grönska.

Motoriska gården

På den motoriska gården bevaras de befintliga elementen i stor utsträckning med befintlig vegetation, terräng och slänter. För att göra miljön åtkomlig anläggs en tillgänglig väg runt gården samt en grillplats och ett uteklassrum. Den ena i den mer öppna norra delen och den andra i mer sluten vegetation. Detta behöver anpassas till vegetationen och terrängen på plats. Befintlig vegetation röjs för att göra det framkomligt. Vegetationen röjs sparsamt och kan sedan röjas inom förvaltningen tillsammans med barn och personal på förskolan, för att ta fram smitvägar och platser som passar för verksamheten. Värdet av denna gården är att det finns naturliga miljöer för barnen att utforska med den variation av arter som finns där. Rumslighet för ett barn är annorlunda än vad det är för en vuxen. Rörningen bör därför ske även utifrån ett barns perspektiv för att bevara en varierad rumsstruktur och många element att upptäcka.

- Grillplats
- Tillgänglig väg
- Uteklassrum



Befintlig vegetation och dess rum tas tillvara och röjs för att bjuda in till utforskning.

5. Illustrationsplan



